

2021-06-03

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

Skrivelsen inges per e-post till:
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L2@regeringskansliet.se

Remiss avseende betänkandet "Andra chans för krisande företag – en ny lag om företagsrekonstruktion (SOU 2021:12)" (Justitiedepartementets dnr Ju 2021/01037)

Rekonstruktör- & Konkursförvaltarkollegiet i Sverige ("REKON") avger härmed följande remissvar.

REKON anser sammanfattningsvis att Rekonstruktionsutredningen har genomfört en grundlig utredning och att dess lagstiftningsförslag grundas på en genomtänkt analys av såväl rekonstruktions- och insolvensdirektivets krav som de reformbehov som i övrigt föreligger av den nu gällande lagstiftningen. REKON anser därför att utredningens förslag kan och bör läggas till grund för lagstiftning. REKON vill i detta sammanhang lämna följande synpunkter (rubrikerna motsvarar betänkandets kapitelindelning).

Tidig varning

REKON delar utredningens bedömning att det redan finns verktyg för tidig varning i Sverige som uppfyller de krav som direktivet ställer. REKON ställer sig också positiv till förslaget att ge Tillväxtverket i uppdrag att etablera en nationell kostnadsfri rådgivningstjänst för mikro- och småföretag samt medelstora företag som är på väg mot ekonomisk kris. Erfarenheterna från de svenska "företagsakuter" som varit framgångsrika och det danska initiativet "Early Warning Denmark" visar emellertid att en framgångsfaktor för en sådan rådgivning är att externa erfarna och oberoende rådgivare knyts till tjänsten. Merparten av personer med relevant kompetens härvidlag finns i det privata näringslivet och för att en rådgivningstjänst med nu föreslagen inriktning ska få avsedd effekt är det därför viktigt att Tillväxtverket etablerar ett rikstäckande nätverk med sådana rådgivare.

Förutsättningar för att inleda företagsrekonstruktion

För att komma till rätta med problematiken att många gäldenärer påbörjar rekonstruktionsförsök i ett alldeles för sent skede är det lämpligt att, såsom föreslås i betänkandet, sänka tröskeln för vilken grad av ekonomiska problem som ska vara tillräcklig för att kunna inleda ett rekonstruktionsförfarande. I praktiken har förmodligen inte en sänkning av tröskeln för att påbörja förfarandet någon större betydelse men det skickar en viktig signal att lagstiftningen i ett tidigt skede öppnar upp det regelverk som förhoppningsvis kan rädda verksamheten.

Ett sänkt krav i nyssnämnda hänseende kan förvisso innebära en risk för missbruk från gäldenärer som inte bör komma i åtnjutande av det skydd och de övriga förmåner som lagstiftningen innebär. Av bland annat detta skäl är betänkandets förslag om ett skärpt livskraftstest och krav på ordnad bokföring nödvändiga och REKON ställer sig positiv även till dessa delar av förslaget.

Beträffande kravet om att gäldenären ska ha en ordnad bokföring uttalas i betänkandet att det ställs stora krav på att rekonstruktören försäkras om att bokföringen är i ordning innan en ansökan om företagsrekonstruktion lämnas in och att rekonstruktören riskerar skadeståndsansvar om så inte sker (s. 264 i betänkandet). Härvidlag menar REKON att det inte är rimligt att kräva att rekonstruktören innan en rekonstruktionsansökan inges genomför en granskning och bedömning av gäldenärens bokföring. I de bolag som har en kvalificerad revisor bör det normalt sett vara tillräckligt att rekonstruktören kan konstatera att de senaste årsredovisningarna reviderats utan anmärkningar och att gäldenären för tiden därefter kan uppvisa resultat- och balansrapporter som förefaller rimliga med hänsyn till tidigare årsredovisningar och omständigheterna i övrigt. Under tiden fram till borgenärssammanträdet bör det dock kunna krävas av rekonstruktören att denne skaffar sig en bättre bild av bokföringen och att denne även har en skyldighet att ifrågasätta om förfarandet ska fortsätta om det visar sig att bokföringen är kvalificerat bristfällig.

Vad händer när en företagsrekonstruktion inleds?

REKON ställer sig bakom förslaget att det även i den nya lagen ska vara obligatoriskt att utse en företagsrekonstruktör. Även utredningens förslag beträffande gäldenärens rådgivning och inskränkningar i densamma är väl genomtänkta och bör genomföras. I denna del ser emellertid REKON framför sig att det i rättstillämpningen kan uppkomma frågor om vad som innefattas i "verksamhetens dagliga drift". Det kan också diskuteras om det istället går att använda sig av

det aktiebolagsrättsliga begreppet "löpande förvaltning" som definierar den verkställande direktörens behörighet. Även det senare begreppet är emellertid förknippat med gränsdragningsvårigheter och med hänsyn till direktivets utformning är det sannolikt inte heller möjligt att på detta sätt använda sig av det etablerade aktiebolagsrättsliga begreppet. I den praktiska tillämpningen torde det bli nödvändigt att rekonstruktören vid rekonstruktionens inledning tillsammans med gäldenären bestämmer och dokumenterar vad som i det enskilda fallet anses tillhöra den dagliga driften. Eftersom ogiltighet kan vara en rättsföljd vid uteblivet samtycke utom ramen för den dagliga driften är det viktigt att, inte minst i borgenärernas intresse, så långt som möjligt undvika oklarheter i frågan. REKON noterar dock att en mellan rekonstruktören och gäldenären ingången överenskommelse emellertid inte i alla avseenden är bindande för tredje man, eftersom begreppet ska grundas på objektiva kriterier.

REKON ställer sig även bakom förslaget om den villkorade ogiltighetsregeln som föreslås gälla i de fall gäldenären ingått avtal i strid med rådighetsreglerna. Beträffande utredningens bedömningar och förslag angående omfattningen, inledningen och upphävandet av ett "stay" har REKON ingen avvikande uppfattning.

Betänkandets förslag angående gäldenärens avtal under rekonstruktion är lika välkommet som det är väl berett genom förevarande utredning och dess föregångare. En ändamålsenlig hantering av gäldenärens avtal är ofta en förutsättning för rekonstruktionens framgångsrika genomförande. REKON bedömer, i likhet med utredningen, att de nya möjligheterna att kräva begränsad fullföljd av avtal samt rätten att säga upp vissa varaktiga avtal kan leda till att företagsledare överväger att ansöka om rekonstruktion i ett tidigare skede medan företaget fortfarande har erforderlig livskraft.

REKON instämmer i bedömningen att särskilda regler kring kreditköp med återtagandeförbehåll och finansiell leasing inte är erforderliga.

Lagstiftaren bör i så stor utsträckning som möjligt tillse att reglerna om företagsrekonstruktion och konkurs i harmonierar och att skillnader beträffande gäldenärens och medkontrahentens rättigheter och skyldigheter endast motiveras av faktorer som hänger samman med de grundläggande skillnaderna mellan de olika förfarandena. Således bör lagstiftaren, om utredningens förslag genomförs, tillse att motsvarande ändringar görs i konkurslagen såvitt gäller medkontrahentens kvittningsrätt om gäldenären fullgör naturaprestation enligt ett tidigare ingånget avtal, skyldighet att utge ersättning för prestation som gäldenären tillgodogjort sig samt införandet av förbud mot ipso facto-klausuler. REKON anser att även den

föreslagna extraordinära uppsägningsrätten för varaktiga avtal (varom mer nedan) är en sådan regel som bör gälla vid konkurser.

REKON har inga invändningar mot den föreslagna specialregeln om nyttjande av lokaler. För att borgenärernas ställning vid konkurs ska motsvara de vid rekonstruktion bör det övervägas en ny reglering vid konkurs som innebär att hyresvärden ej heller genom att förverka hyresavtalet ska kunna erhålla en massafordran för den hyra som belöper på den initiala månaden efter konkursbeslutet (jfr NJA 2007 s 519).

Beträffande de föreslagna förbuden mot ipso facto-klausuler anser REKON att förbuden inte bör ges en så undantagslös utformning som i betänkandets förslag. Exempelvis avtal om personliga uppdrag eller andra avtal som annars är av sådan art att det är rimligt de får upphöra med automatik i och med inledandet av ett obeståndsförfarande bör undantas. Vidare bör det i lagtexten erinras om att förbudet inte gäller för de fall avtalets upphörande på grund av obeståndsförfarandet följer av lag (såsom fallet t.ex. är vid kommission och handelsagentur).

Utredningens förslag om en extraordinär uppsägningsrätt vid rekonstruktion skulle utgöra ett bra instrument för att komma till rätta med en alltför stor kostnads massa i många bolag som är föremål för rekonstruktion. Förslaget öppnar vidare upp möjligheten att ansöka om rekonstruktion för bolag som tidigare varit hänvisade till att ansöka om konkurs. REKON delar utredningens farhåga om att en sådan extraordinär uppsägningsmöjlighet skulle kunna missbrukas. Risker för sådant missbruk skulle kunna begränsas genom att den föreslagna regeln kompletterades med en undantagsregel som stipulerar att uppsägning ej skulle vara tillåten om den kan anses vara uppenbart oskälig eller otillbörlig. Under förutsättning att utredningens förslag om skärpta krav på rekonstruktören, och att en tillsynsfunktion tillskapas, anser emellertid REKON att risken för missbruk får anses vara begränsad.

Beträffande utredningens bedömning att det inte bör införas en rätt att mot borgenärens vilja överlåta ett avtal till tredje man, vidhåller REKON samma inställning som anfördes i REKON:s remissvar till Entreprenörsskapsutredningens motsvarande förslag.

Nya regler om rekonstruktionsplaner

Rekonstruktionsplanen är ett centralt instrument i rekonstruktionsarbetet. En stor brist i dagens system är avsaknaden av regler som gör rekonstruktionsplanen bindande och verkställbar. REKON välkomnar därför att rekonstruktionsplanen görs rättsligt bindande och verkställbar samt att en bred palett av rekonstruktionsåtgärder görs tillgängliga i förfarandet. I sistnämnda

hänseende skulle det möjligen kunna finnas vissa betänkligheter ur ett legalitetsperspektiv. REKON anser emellertid att fördelarna med utredningens vägval om en öppen skrivning för vilka rekonstruktionsåtgärder som är möjliga överväger nackdelarna. De höjda kraven på företagsrekonstruktören, och möjligheten att få rekonstruktionsplanen prövad av domstol, tillgodoser de krav på rättssäkerhet som rimligen kan uppställas.

En annan farhåga beträffande de rekonstruktionsåtgärder som görs tillgängliga genom förslaget är att åtgärderna, till skillnad från nu gällande lagstiftning, kan komma att innebära att även företagets aktieägare mot sin vilja tappar eller minskar sitt inflytande över företaget och/eller sin ekonomiska andel i detsamma. Avsaknaden av sådana regler (bl.a. debt-for-equity swap) är förvisso en brist i nu gällande regelverk, men det är viktigt att pendeln inte slår över så att regelverket medför alltför negativa konsekvenser och risker för ägarna. En sådan ordning skulle nämligen kunna vara kontraproduktiv genom att företagets ägare, som i praktiken är de som oftast tar initiativ till ett rekonstruktionsförfarande, blir motvilliga att inleda en rekonstruktion. Avvägningen mellan å ena sidan ägarnas intresse och å andra sidan borgenärernas intresse i utredningens förslag är emellertid enligt REKON balanserad och rimlig.

I likhet med nu gällande lag och konkurslagen bör det enligt REKON inom ramen för förfarandet finnas en möjlighet till återvinning och det förefaller även lämpligt att överföra dessa regler till rekonstruktionsplanen. Enligt förslaget ska talan om återvinning kunna väckas av "berörd part". Den föreslagna definitionen för berörd part öppnar upp möjligheten för företagets ägare att angripa civilrättsligt giltiga rättshandlingar som ägarna direkt eller genom företagsledningen ingått. En sådan möjlighet inger betänkligheter ur såväl ett praktiskt som principiellt perspektiv. REKON anser att rätten att väcka talan om återvinning bör vara förbehållen rekonstruktören och berörda parter vars rätt till betalning från gäldenären påverkats av den ifrågasatta rättshandlingen.

REKON noterar att förslaget om hur rekonstruktionsplanen ska vara utformat (7 kap 4 § i den föreslagna lagtexten) innebär att rekonstruktören har en relativt stor frihet att utforma rekonstruktionsplanen. I detta sammanhang noterar REKON även att utredningen överlämnar åt Kronofogdemyndigheten att bestämma vilka delar av planen som är verkställbar. Denna uppgift åvilar förvisso nämnda myndigheten när det gäller andra exekutionstitlar. Eftersom lagförslaget innebär att det kommer att finnas en i det närmaste obegränsad variation av rekonstruktionsåtgärder bör det dock övervägas att i lagtexten uppställa ett krav om att det redan i planen anges vilka åtgärder som avses vara verkställbara. Om ingen sådan regel införs kommer REKON att överväga att, inom ramen för kollegiets arbete med att fastställa god rekonstruktörsred, fastställa riktlinjer där rekonstruktionsplanen innehåll och utformning preciseras i bland annat nu aktuellt hänseende.

Offentlig skulduppgörelse

REKON instämmer i förslaget att det nya rekonstruktionsförfarandet ska kompletteras med ett alternativt förfarande benämnt offentlig skulduppgörelse där en skulduppgörelse kan fastställas utan att den är del av en rekonstruktionsplan. REKON anser dock att det finns anledning att överväga om det i samband med att tvist uppkommer om en anmärkning ska godtas eller inte ska införas en undantagsregel som ger möjlighet till förlängning av förfarandet utan hinder av den tidsbegränsningsregel om två månader som föreslagits.

Enligt förslaget ska borgenärssammanträdet hållas inom tre till fem veckor från beslutet om offentlig skulduppgörelse och förfarandet ska därefter upphöra senast två månader efter beslutet ("Tvåmånadersregeln"). Tiden mellan borgenärssammanträdet och förfarandets obligatoriska upphörande kan därmed komma att bli så kort som (cirka) tre veckor.

Vid tvist om huruvida en fordring ska godtas eller inte ska rätten enligt förslaget utreda tvistefrågan vid borgenärssammanträdet och försöka åstadkomma en förlikning. Om detta misslyckas kan de närvarande borgenärerna istället uppdra åt rekonstruktören att ingå förlikning med berörd borgenär och i sista hand ska rätten pröva frågan. Om något förlikningsuppdrag till rekonstruktören inte blir aktuellt bör rätten förstås i många fall kunna pröva tvistefrågan i omedelbar anslutning till borgenärssammanträdet.

Om rekonstruktören erhåller ett förlikningsuppdrag förefaller emellertid ett nytt (eller fortsatt) borgenärssammanträde behöva hållas vid ett senare tillfälle för att rekonstruktören under mellantiden ska få rimlig möjlighet att utföra förlikningsuppdraget alternativt att parterna ska få skäligt rådrum att förbereda sin talan inför rättens prövning för det fall förlikningsuppdraget inte lyckas. I denna situation är det REKON:s uppfattning att den återstående perioden mellan borgenärssammanträdet och fristdagen enligt Tvåmånadersregeln förefaller vara alltför kort. Förslaget i sin nuvarande form kan därmed medföra att gäldenärer med berättigat intresse av att förfarandet kan slutföras förlorar den möjligheten på grund av att förfarandet måste avbrytas enligt Tvåmånadersregeln, trots att det relativt kort tid därefter skulle ha funnits förutsättningar att fastställa den offentliga skulduppgörelsen.

Företagsledares skyldigheter

REKON delar utredningens bedömning att gällande svensk rätt uppfyller de krav som rekonstruktion- och insolvensdirektivet uppställer i nu aktuellt hänseende. Förslaget om att

under rekonstruktionsförfarandet suspendera skyldigheten att hålla andra kontrollstämma tillstyrks.

När det gäller frågan om införandet av en allmän insolvensrättslig regel om handlingsplikt vid insolvens kommer utredningen fram till att någon sådan regel inte bör införas. Utredningen har dock inte haft utrymme i direktiven att genomföra en förutsättningslös prövning av de ansvarsregler som gäller vid betalningsproblem och kapitalbrist. Det nu gällande regelverket är svåröverskådligt och svårtillämpat och vissa delar för strängt och i andra delar för svagt. REKON förespråkar att det genomförs en övergripande och förutsättningslös utredning av hela det nu gällande ansvarsregelverk. Vid en sådan översyn bör en allmän regel om handlingsplikt vid insolvens kunna bli en central regel i ett nytt och mer genomarbetat ansvarssystem. Insolvenskriteriet är redan idag styrande för de straffrättsliga reglerna och för insolvensförfarandena och det borde även användas vid utformningen av handlingsdirigerande ansvarsregler med ersättningskyldighet som rättsföljd.

Effektivare och mer rättssäkra förfaranden

Som framgår av den kartläggning som Kronofogdemyndigheten genomfört och som redovisas i betänkandet finns det ett starkt samband mellan framgångsrika rekonstruktioner och rekonstruktioner som letts av rekonstruktörer med bekräftad erfarenhet och kompetens samt formella kvalifikationer. Behovet av höjda kompetens- och erfarenhetskrav gör sig dessutom gällande med än mer styrka om man beaktar utredningens övriga förslag som sammantaget innebär ett ”skarpare” rekonstruktionsförfarande. Om ett sådant förfarande skulle ledas av en person med bristande kompetens och/eller omdöme skulle det kunna få flera oönskade effekter. Härvidlag bör särskilt rekonstruktörens nya roll och befogenhet i de föreslagna reglerna om gäldenärens avtal och åtgärder inom ramen för rekonstruktionsplanen beaktas. REKON ställer sig därför bakom utredningens förslag om att skärpa kravet på rekonstruktörer.

Vad gäller vilka krav som ska uppställas på rekonstruktören kan det noteras att redan nu gällande lagstiftning och dess förarbeten egentligen borde vara tillfyllest för att säkerställa vad lagstiftaren vill uppnå. Rättstillämpningen de senaste åren har emellertid visat att utrymmet för att välja personer med andra kvalifikationer än de förarbetena förespråkar varit för stort. REKON delar därför utredningens bedömning att det är nödvändigt att i lagtexten specificera kvalifikationerna.

I sammanhanget vill REKON lyfta fram en annan icke önskvärd företeelse som förekommer vid tillämpningen av nu gällande regelverk. På marknaden för rådgivare i rekonstruktionsfrågor

finns det vissa aktörer som inte själva besitter de kvalifikationer som krävs för att kunna utses till rekonstruktörer. För att kunna erbjuda sina tjänster förekommer att dessa aktörer träffar överenskommelser med personer som har tillräckliga formella kvalifikationer för att av tingsrätten förordnas till rekonstruktörer. I dessa överenskommelser ingår att den formellt utsedde rekonstruktören överlåter i princip allt arbete med rekonstruktionen till det bolag som tillhandahåller rekonstruktionstjänsterna. I de mer extrema fallen har den förordnande rekonstruktören agerat som frontfigur utan att engagera sig i rekonstruktionsarbetet utöver att underteckna de dokument som rekonstruktören enligt lagen måste upprätta. För att de skärpa kraven på rekonstruktören inte ska kunna kringgås på detta sätt bör det övervägas att i lagen införa ett förbud mot att utan tillsynsmyndighetens godkännande delegera arbetsuppgifter, som ankommer på rekonstruktören, utan för den egna eller gäldenärens organisation.¹

Piteå dag som ovan

REKONSTRUKTÖRS- & KONKURSFÖRVALTARKOLLEGIET I SVERIGE

Hans Andersson

Ordförande

---

¹ Se i denna del även SOU 2016:72 sidorna 219-221 och i den utredningen framlagt lagförslag.